

Beste Herman,

Laat mij met de deur in huis vallen: Herman, u houdt van risico's. Want u heeft uitgerekend mij gevraagd om vandaag uw laudatio uit te spreken. Een onmogelijke taak overigens, want een indrukwekkende loopbaan van vijftig jaar parlementslid kan niet in een kort tijdsbestek worden beschreven. Ik zal me daarom noodgedwongen tot de hoofdlijnen beperken en slechts een viertal uur spreken.

Laat mij beginnen met het wegwerken van enkele misverstanden. De eerste keer dat Herman verkozen werd was het algemeen enkelvoudig stemrecht wel degelijk ingevoerd en konden vrouwen ook al naar de stembus. En nee, Herman was er niet aanwezig op het stichtingscongres van de liberale partij in 1848, was er niet bij toen België werd gesticht en is nooit samen met Leopold II naar Congo geweest...

Nietteminste staande dat blijft de omvang van uw parlementaire loopbaan van 50 jaar adembenemend indrukwekkend. Herman, je hebt generaties politici zien komen en gaan, je zat samen in het parlementaire halffront of in de regeringsbanken met de vaders en soms zelfs met de grootvaders van zij die vandaag uw collega zijn, je hebt de volledige evolutie van unitaire naar federale staat meegemaakt, elke staats hervorming, maar ook de industrialisering van Vlaanderen, de digitale revolutie, de emancipatiestrijd van vrouwen, van holebi's, van mensen met een migratieachtergrond. Toen uw carrière begon was er van fileleed nog geen sprake, er was geen migratiedebat, geen gewestplannen, zelfs geen ruimtelijk ordeningsbeleid, geen computer, nog geen man op de maan. De staat was veel vetter en logger dan vandaag. Door de schuld van de vele overheidsmonopolies - die mede dankzij u doorbroken werden - moesten mensen bijvoorbeeld meer dan één maand op een telefoonaansluiting wachten en waren vliegtuigreizen onbetaalbaar voor gewone gezinnen. Senatoren moesten toen nog minstens 40 jaar zijn en Kamerleden 25, ministers waren nog tegelijk parlementslid, de verzuiling stond pal overeind, de kerken zaten vol.

Uw carrière begon toen op een scharniermoment in onze geschiedenis. Net in het jaar dat jij uw intrede deed in het parlement liep een jonge generatie storm tegen het gezag, tegen de verstikkende, vaak schijnheilige moraal van die tijd. Ze eisten democratisering en kondigden nieuwe tijden aan. In datzelfde revoltejaar brak eveneens de Vlaamse beweging door en kwam federalisme op de politieke agenda, met Leuven Vlaams als breekijzer. En de club van Rome werd net toen

opgericht, een club die vier jaar later een verontrustend rapport publiceerde dat in één klap leefmilieu tot politiek hangijzer bombardeerde .

In dat ongemeen boeiend tijdsgewricht begon uw indrukwekkende politieke loopbaan. Sindsdien heb je zowat alle denkbare en ondenkbare posities in het politieke speelveld bezet. Er is zonder overdrijven niemand met uw op ervaring gebaseerde kennis van onze politieke instellingen, niemand die op de eerste lijn bij zoveel veranderingen, hervormingen, crisissen, nederlagen en successen betrokken was. En dat niet alleen als toeschouwer van op de zijlijn, maar veel meer nog had je de rol van actor, katalysator, beslisser.

U heeft tijdens die vijf decennia met brio uw politiek rol op verschillende manieren ingevuld. De ene keer was u de briljante inspirator. Want inspireren, dat kan u. Wie met u mocht werken kent uw indrukwekkende dossierkennis, uw historische besef en intellectuele creativiteit, uw openheid voor nieuwe inzichten. U kijkt over de landsgrenzen, beschikt over een nooit gezien netwerk van vrienden en geestesgenoten en was vaak erg innoverend. Soms liep je te ver vooruit. Hoeveel keer hebben we niet moeten horen dat nieuwe beleidsmaatregelen al tien - vijftien jaar geleden door u werden bepleit maar toen nog werden weggezet als futuristisch of onhaalbaar. U bent daarvan niet gefrustreerd, maar vindt er integendeel intellectuele voldoening in. Een zoete streling van het politieke ego. Je was eerst, misschien te vroeg, maar hebt uiteindelijk gelijk gekregen.

U kan inspireren, maar ook bruggen bouwen. Verzoenen. In en buiten de partij. Met uw neiging tot speelsheid die we delen, met uw - laat ik zeggen - taalkundige capriolen kan u een klimaat van ontspanning en kameraderie creëren. Herman, dames en heren, heeft de gave om als eerste onverwachte verbanden te zien of te leggen, soms ziet hij zelfs verbanden die er niet zijn maar dat is niet erg: hij overtuigt de rest van de vergadering dat er is wat er niet is. En lukt daar nog meestal in ook. Je kan mild zijn, met de zweem van minzaam sarcasme. Je bent empathisch, verplaatst u gemakkelijk in de gedachtegang van anderen. U kan politiek verleiden, overtuigen. Daarbij komt soms Machiavelli om de hoek kijken, het doel durft de middelen wel eens heiligen. Niet altijd en niet teveel, maar een akkoord, een toezegging hoe ze ook bekomen wordt blijft toch ook altijd een overwinning. En winnen, dat doe je graag.

Iemand die inspireert en een bruggenbouwer, maar wanneer nodig bent Herman De Croo evenzeer een rots in de branding. Hij verdedigt consequent wat voor hem essentieel is, vaak met een zekere hardnekkigheid, waar de pedagogische herhaling niet wordt geschuwd. Partij- en fractiegenoten weten dat u kan hameren en blijven hameren op een nagel als het thema u aan het hart ligt. Hameren, blijven hameren, en nog eens... Als fractieleider niet altijd

simpel. Als uw principes aangevallen worden, ontwaakt in u een zeker vuur van verontwaardiging, van politieke opwinding, je kan dan scherper worden. Je hebt geen angst van confrontatie als onze liberale beginselen in het geding zijn. Je durft in de wind te staan, stug, onbuigzaam, kordaat. Desnoods alleen. Helemaal alleen, moedig tegen alles en iedereen in. Er zit trouwens een einzelgänger in u, een non-conformist. Iemand die als iedereen A roept zich afvraagt waarom niet B?

Je bent van nature ook een milde conservatief. Tradities moeten niet zomaar overboord worden gegooid. Ze bieden houvast, brengen structuur in onze samenleving. Die overtuiging merk je wanneer je met liefde over uw vader en grootvader spreekt, of vertelt over de geschiedenis van uw streek, uw Vlaamse Ardennen, die altijd de vrijheid heeft omarmt.

Die ongewone combinatie van enerzijds creativiteit, speelsheid, non-conformisme en anderzijds hechten aan traditie maakt u enigszins enigmatisch, moeilijk leesbaar voor buitenstaanders. Het vraagt vele jaren observatie - of als ik dat in uw onnavolgbare taal mag zeggen - vele jaren studie in het vak de Croo-o-logie om dit goed en vooral goed naar waarde te kunnen schatten. Onrustig, weetgierig, zoekend en tegelijk vasthoudend in wat essentieel is. Voluntaristisch en traditioneel tegelijk. Wie u alleen als een klassieke burgerlijke liberaal ziet heeft weinig van Herman De Croo begrepen. Er zit in u een zoete rebel, een zachte geus. Je leeft en handelt als een man van stand, maar tegelijk is uw geest te vrij om zich door conventies te laten opsluiten. De etiquette, de structuren en instellingen: je respecteert en verdedigt ze. Je hecht er belang aan, meer dan de meesten hier aanwezig. Maar tegelijk kan je dat alles relativeren, subtieler maar tegelijk diepgaander dan velen onder ons. Uw grondhouding roept soms zachte melancholie op, vergelijkbaar met de manier waarop Stefan Zweig zijn burgerlijke, ethisch rijke Europa beschreef.

Collega's, ik wil tot slot een aantal uitgesproken eigenschappen van Herman De Croo analyseren. Ik laat zijn gebreken bij deze studie buiten beschouwing... anders dan zitten we hier vanavond nog. Ik beperk mij tot drie bijzondere kwaliteiten die de politicus De Croo maken tot wie hij is.

Vooreerst ken ik eigenlijk niemand met zoveel onuitputtelijke energie. Hoe vaak heb ik Bart Tommelein naar u zien kijken en denken: als ik in die man ergens een stekken kon steken, dan was mijn energiedoelstelling in één klap gerealiseerd. Alle gekheid op een stokje: hard werken heeft jou nooit afgeschrikt. Niet 7 maar 8 dagen per week, 52 weken per jaar, zoals je het zelf zegt. En nog steeds: elke dinsdag ben je stipt aanwezig op onze fractievergadering. Een voorbeeld voor veel van je collega's. De laatkomers worden stevast getrakteerd op uw opmerking dat je "nog nooit zoveel tijd

verloren hebt met steeds op tijd te zijn.” Tomeloze energie, altijd alles noterend, voor een immens archief vermoed ik, maar tegelijk ook om u nog scherper te concentreren. Bij elk probleem mee zoekend naar oplossingen, in elk debat uw stem verheffend. Alert, geestig, onderbouwd.

Ook binnen de partij is je harde werken en alomtegenwoordigheid een begrip. Er kan geen eetfestijn doorgaan of Herman De Croo is er geweest. Elk weekend is een marathon in aanwezigheidspolitiek. Soms bezoek je wel tien, zelfs vijftien activiteiten op een zaterdag. Uw rustperiode in het weekend begint niet voor zondagavond 18 uur. Je doet dat alles met overgave, met focus, met hardnekkigheid, dit letterlijk sociaal omploegen van uw regio. In uw het politieke aanpak echoot de hardnekkigheid van de boerenstiel. Ik denk zelfs dat in die aanwezigheidspolitiek een licht obsessieve dwang meespeelt, de angst dat je ergens afwezig was waar je had moeten of tenminste had kunnen zijn. Wie weet is dit nog een sediment van uw Jezuïetenopleiding. Bijna evangelisch: “Waar twee of drie verenigd zijn in de Vlaamse Ardennen is Herman in hun midden.” Maar door dit jarenlang vol te houden hebben heel veel mensen in uw regio een warme, persoonlijke band opgebouwd met u.

Ik zou dit beter niet doen, collega’s, toch zeker niet op amper 172 dagen voor de gemeenteraadsverkiezingen, maar vandaag moet ik een van de vele uitstekende campagnetips van Herman meegeven. Ik weet dat wij liberalen zo een concurrentieel voordeel prijsgeven, maar het geeft u een kleine blik in campagne-opleidingen die we van Herman De Croo krijgen. Wil je dat iedereen je ziet, aldus Herman, begeef je door de zaal in de vorm van een acht. Schudt volop handjes. Voor alle duidelijkheid, collega’s van de christendemocraten: mannen én vrouwen. Iedereen heeft je gezien en herinnert zich je warme groet. Succes gegarandeerd.

Ondertussen kent ook heel de Wetstraat uw motto: “de campagne van de volgende verkiezingen begint de dag na de vorige”. Het klinkt een beetje Wetstraat-macho, maar is tegelijk een waarheid als een koe. En bovenal een credo waar je echt naar leeft. Maandagochtend na de verkiezingen ben je terug campagne aan het voeren. Je hebt maar liefst 40 campagnes op uw teller, en elke keer opnieuw beleef je ze met het enthousiasme van een kakelverse kandidaat.

Naast werken is uw vrijheidsliefde, uw onversneden liberale levenshouding uw tweede grote kwaliteit. Je bent een vrij man en daar hecht je veel belang aan. Je staat niet graag in het krijt. Financieel onafhankelijkheid, maar ook politiek zo ongebonden mogelijk zijn. Vrijheid is wat u politiek drijft. Elk dossier, elk debat wordt hieraan getoetst: maakt het mensen meer vrij of worden die vrijheid net aan banden gelegd. Eigendomsrecht beschermen, de vrijheid van ondernemen bewaken, de onafhankelijkheid van zuilen en machtsgroepen bewerkstellingen, het doorbreken van monopolies en machtskartels. Dat passioneert u. Daar ligt uw politiek slagveld.

Maar uw mooiste kant is uw sociaal engagement. Toen ik net parlementslid was, zei je ooit iets in de fractie wat ik nooit vergeten ben: “Wie politiek bedrijft, doet dat op de eerste plaats voor de zwakkeren in de samenleving. De sterken en de rijken zorgen wel voor zichzelf”. Dat is Herman De Croo ten voeten uit. Als bemiddeld man heb je politiek niet nodig. Maar toch is het geen hobby, geen lichtvoetigheid, geen zoektocht naar een bv-statuuut. Politiek is voor u geen noodzaak, het is een roeping. Bij u gaat het om engagement. Oprechte inzet voor de medemens. Uw humanisme is uw mooiste kant. Ik heb uw ontroering al vaak mogen zien, ontroering voor de kwetsbaarheid van de mens, voor zijn streven naar het goede, zijn vallen en terug opstaan. De mensen die tegenslag hebben, de hulpbehoevenden, de eenzame en verwaarloosden. U wil er voor hen zijn. Nee, u moet er voor hen zijn.

Vrijheid en sociaal engagement. Dat is geen tegenstelling, dat weet een doorleefde sociale liberaal als u heel goed. Vrijheid is voor u iets heel anders dan egoïsme, erop los leven, uw goesting doen. Echte vrijheid, dat is een moreel opdracht. Een moeten. “Du sollst”, zoals Immanuel Kant zei. De plicht uw talenten in te zetten voor de anderen. Het besef geluk te hebben, met de thuis waar je opgroeide, het verstand dat je kreeg, de energie die in u zit. En dat geluk delen, met inzet, engagement en betrokkenheid. 50 jaar lang.

Herman, 50 jaar halfrond. Een record. Olympisch. Iets wat waarschijnlijk nooit meer nagedaan wordt. Je bent ermee bezig. Al een hele tijd. Intens. Sommigen hebben de neiging dat wat te relativeren, soms zelfs wat cynisch te doen over een viering als vandaag. Dat is eigen aan onze stiel, je weet dat. Zwakheid tonen in de Wetstraat is gevaarlijk. Lacherig doen verbergt soms een beetje jaloezie, of het niet goed weten welke houding men moet aannemen. Mij ontroert het. Oprecht. Het is de getuigenis van een leven. In dienst van een missie. Een kelder vol dienstbetoondossiers, een relict uit een andere politieke tijd. Ongetwijfeld mensen die je wou winnen, aan u binden, overtuigen. Maar tegelijk en nog veel meer: mensen die je hebt geholpen, de weg gewezen. De kleine man, zij die tegenslag hadden, die verdwaalden in de bureaucratische doolhoven, de radelozen en hulpelozen. Je was er. Voor hen. Vaderlijk, oprecht betrokken. Al vijftig jaar lang.

Je weet het misschien niet meer, maar ik denk dat het nu al meer dan 20 jaar geleden is. Een partijvergadering. Ik hield er een emotioneel pleidooi om ons meer te strijden tegen discriminatie en racisme. Ik beschreef met passie de vernederingen, de moeilijkheden en hindernissen die mensen met een migratie-achtergrond soms meemaakten in hun leven. Op het einde kwam je naar mij, met de tranen in uw ogen, letterlijk, diep ontroerd. Je nam mij vast, omarmde mij - voor het eerst - en fluisterde in mijn oor: Bart, je bent een echte liberaal. Dat greep mij. Ik begreep toen wat het liberalisme echt voor u was: een familie, en een liefde. Voor de mensen. Herman, je bent geen

gemakkelijke maar een hoogst unieke politicus. En een heel bijzondere man. Dank voor alles wat je voor ons land en voor het liberalisme betekent.

Bart Somers.